

Tilmæli um hækkandi vatnstøðu

Veðurlagsdagur 2026

23. apríl 2026, Kongshøll, Tórshavn

Hergeir Teitsson, ph.d.,

Vegna arbeiðsbólkin handan Veðurlagsdagin

umhvørvistovan

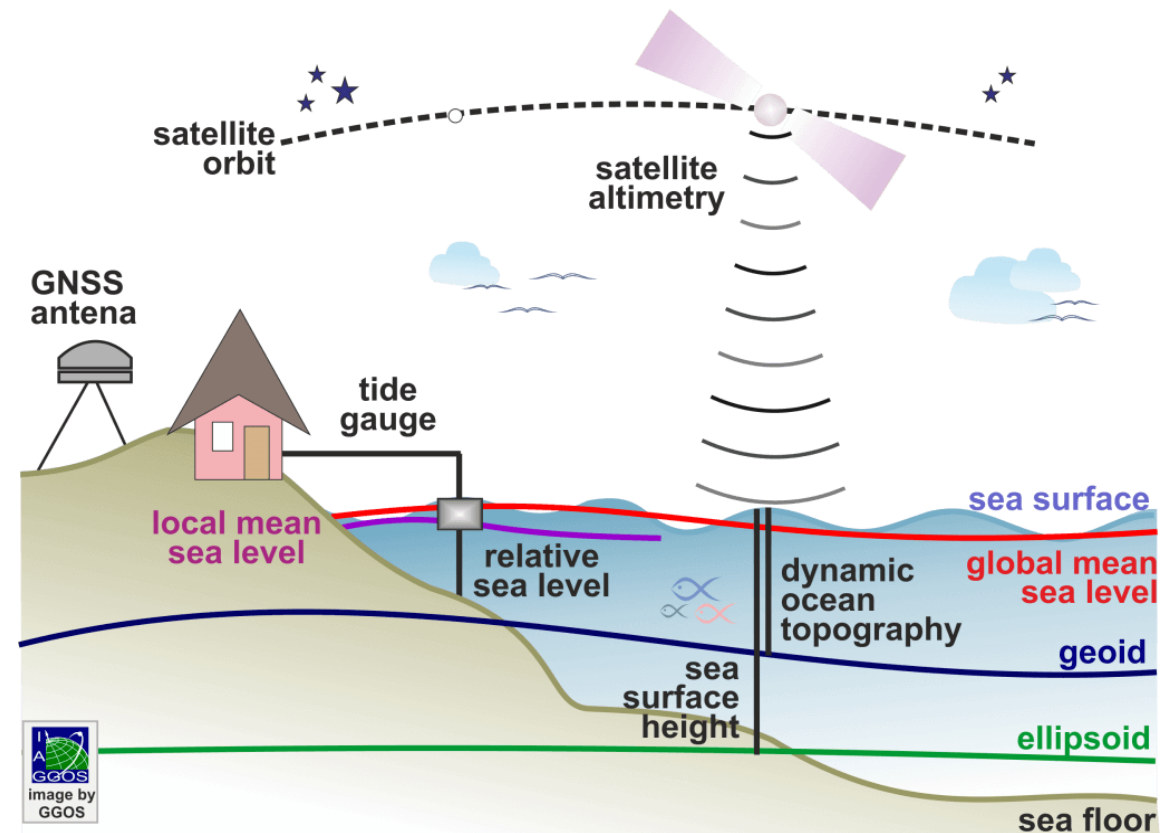
FAROESE ENVIRONMENT AGENCY

Innihald

- Hvussu máta vit hækkandi vatnstøðu?
- Søguligar metingar og gongdin nú
 - Globalt
 - Í Føroyum
- IPCC-AR6 framlit
- Niðurstøða
- Tilmæli

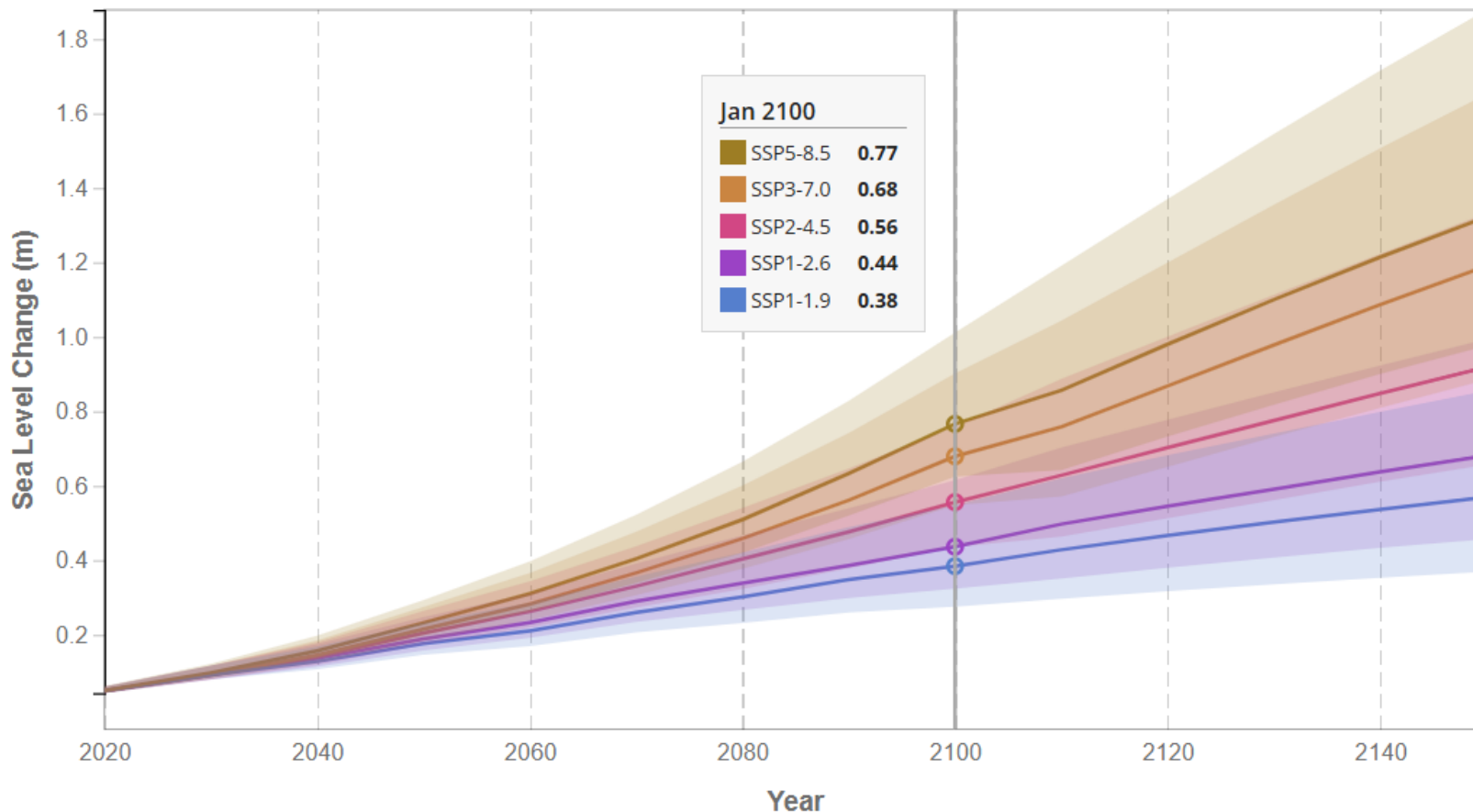
Hvussu máta vit vatnstøðuna?

- Globalar og regionalar vatnstøðumátingar við fylgisveinum.
 - Absoluttar mátingar í mun til globalan geoidumyndil.
 - Týðningarmikið fyri at fáa eina yvirskipaða mynd av gongdini í øllum heimshøvunum.
- Staðbundnar vatnstøðumátingar við vatnstøðumátarum.
 - Relativar mátingar í mun til staðið vatnstøðumátarin er festur.
 - Týðningarmikið fyri at fáa eina mynd av staðbundnu gongdini.
 - Fevnir um bæði absolutta vatnstøðubroyting og lendisbroyting.

Globalar vatnstöðubroytingar síðan byrjanina av 20. öld

- Samlaða hækkingin yvir 21 cm síðan 1900.
- Síðan fylgisveinar vóru tiknir í nýtslu í 1993 er vatnstöðan hækkað 10 cm
- Ferð á hækkingini:
 - 1,4 mm/ár í miðal í 20. öld
 - 2,1 mm/ár í 1993
 - 3,6 mm/ár millum 2006 og 2015.
 - 4,5 mm/ár í 2024

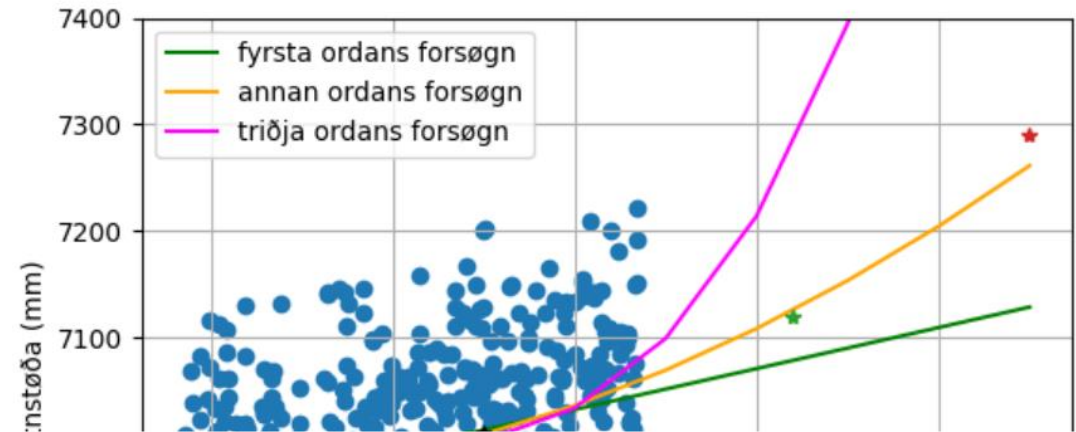

Kelda: NASA Sea Level Projection Tool

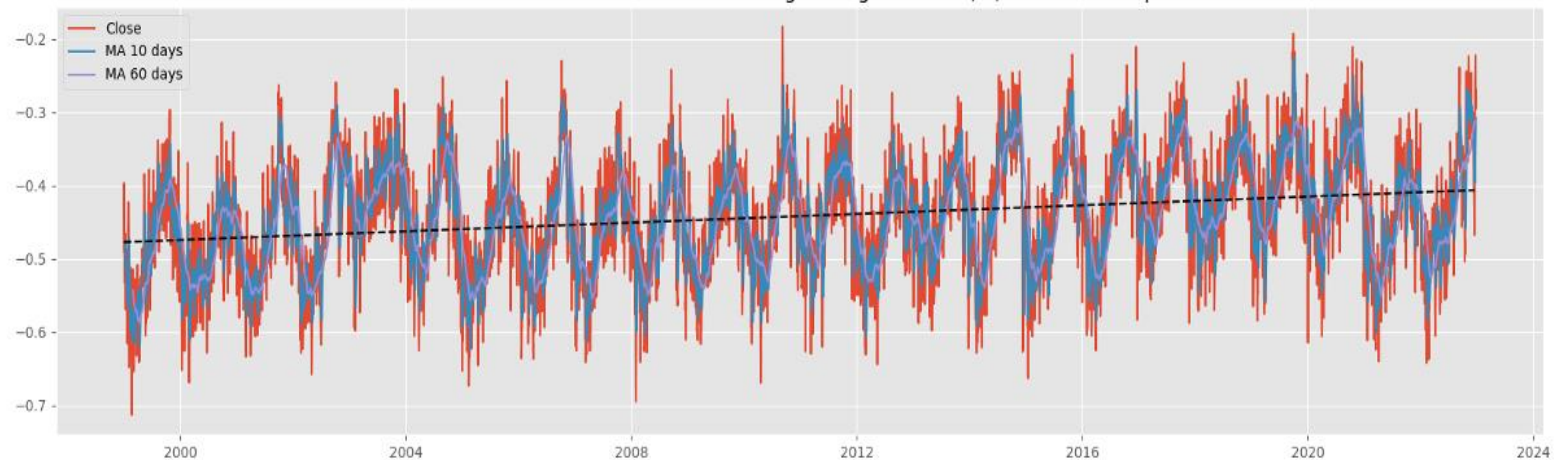
Kelda: NASA/JPL-Caltech

Vatnstøðubroytingar í Havn síðan 1956

- Vatnstøðumátarin í Havn vísir hækking á umleið 6,6 cm frá 1956 til 1990 (1,9 mm/ár)
- Ekstrapolering av tíðarrøðini vísir eina hækking á 10,8 cm frá 1990 til 2024 (3,2 mm/ár).
- Tilsamans, ein hækking á 17,4 cm tíðarskeiðið.
- FarCoast vísir eina miðalferð á 2,9 mm/ár fyri 1999 til 2023
- Somu broytingar kring Føroyar?
Ja, sannlíkt.

FarCoast model 24h mean and Moving Averages of MSL (m) at station temp 2

IPCC-AR6 framlit fyri Føroyar

Tíðarskeið	SSP1-1.9	SSP1-2.6	SSP2-4.5	SSP3-7.0	SSP5-8.5	SSP1-2.6 Low Conf.	SSP5-8.5 Low Conf.
Hækking 2020-2030	14 cm	14 cm	14 cm	14 cm	14 cm	13 cm	13 cm
Hækking 2020-2050	22 cm	23 cm	25 cm	24 cm	27 cm	23 cm	26 cm
Hækking 2020-2100	38 cm	45 cm	55 cm	58 cm	68 cm	42 cm	74 cm
Hækking 2020-2150	53 cm	58 cm	79 cm	88 cm	103 cm	57 cm	168 cm
Ferð 2040-2060	3,4 mm/ár	4,3 mm/ár	5,4 mm/ár	5,5 mm/ár	6,3 mm/ár	4,1 mm/ár	5,8 mm/ár
Ferð 2080-2100	2,8 mm/ár	3,4 mm/ár	5,9 mm/ár	6,6 mm/ár	8,8 mm/ár	3,1 mm/ár	12,2 mm/ár

Hvat verður árliga háflóð í 2100?

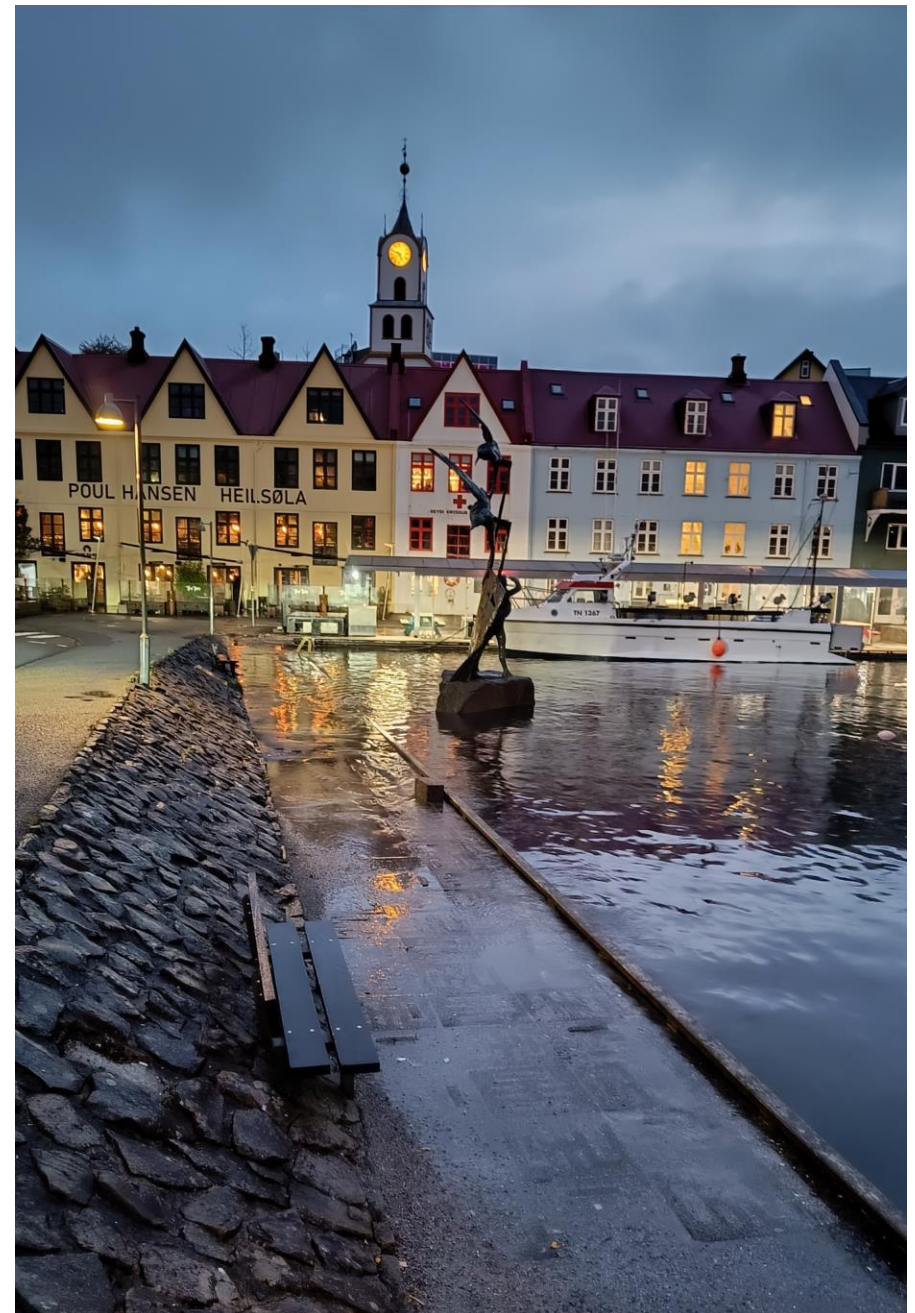
Stað	Háflóð við páskamysingina í 2025	Í 2100 (+68 cm)
Sørvágur	1,34	2,02
Eiði	1,03	1,71
Klaksvík	0,71	1,39
Fuglafjørður	0,9	1,58
Leirvík	0,8	1,48
Tórshavn	0,41	1,09
Gamlarætt	0,82	1,5
Kirkjubøur	0,74	1,42
Sandur	0,93	1,61
Krambatangi	0,36	1,04
Vágur	0,5	1,18

- Hædd er ikki tikin fyri veðurfrøðiligum viðurskiftum, sum ávirka vatnstøðuna

Niðurstøða

- Vatnstøðan í Føroyum hækkar sannlíkt millum 38 cm (SSP1-1.9) og 68 cm (SSP5-8.5) fram til 2100
- Ferðin á hækkingini broytist.
 - Í besta føri kemur hon niður um 3 mm/árið við 2100.
 - Í ringasta føri fer hon upp um 9 mm/árið í 2100.
- Veðurlagsbroytingarnar føra við sær
 - hækkandi vatnstøðu
 - hitnandi sjógv
 - størri sannlíkindi fyri ógvusligari flóð

Atlit mugu takast

- Atlit mugu takast til hækkandi vatnstøðu í Føroyum.
- Vega- og tunnilsundirstøðukervið, bygningar, fornminni og annað, ið liggja við sjóvarmálan ella í lágum lendi eru viðkvom fyri hækkandi vatnstøðu.
- ‘Óvanliga høg flóð’ verður sannlíkt nógv títtari enn áður.
- Fyri burðardygd og longst møguliga livitíð á nýggjum bygningum, landsundirstøðukervi og øðrum mugu atlit takast fyri árinum av hækkandi vatnstøðu, tá ið farið verður undir bygging ella aðrar verkætlanir tætt við sjóvarmálan.

Tilmæli

1. At landið orðar eina *landsætlan* fyrir *tillagingar til veðurlagsbroytingar* við greiðum málum og atliti m.a. fyrir bygging og útbygging í økjum fram við sjónum.
2. At avvarðandi byggimyndugleikar, bæði land og kommunur, gera eina *langskygda váðameting* í samband við allar byggingar og útbyggingar í økjum fram við sjónum.